

Rapport

Datum: 8 december 2005
Rapportnummer: 2005/381

Klacht

Verzoeker klaagt over het (vervolg van het) optreden van politieambtenaren van het regionale politiekorps Gelderland-Midden in de nacht van 30 op 31 augustus 2002 in Arnhem.

Hij klaagt er met name over dat politieambtenaren:

tegen hem disproportioneel geweld hebben gebruikt;

hem hebben aangehouden;

hem op 31 augustus 2002 tot 11.00 uur zijn vrijheid hebben benomen;

in strijd met de feitelijke gang van zaken over de toedracht tot zijn aanhouding hebben bericht dat verzoeker een politieambtenaar had geslagen.

Voorts klaagt verzoeker er over dat de korpsbeheerder bij haar besluit over verzoekers klacht het advies van de Klachtencommissie om de klacht over het geweldgebruik gegrond te verklaren, niet heeft overgenomen.

Beoordeling

A. Met betrekking tot het regionale politiekorps Gelderland-Midden

Algemeen

1. Het was een mooie zomeravond/nacht van vrijdag 30 augustus op zaterdag 31 augustus 2002, de week van het Rijnfestijn, een jaarlijks terugkerend evenement in Arnhem. Het was druk bij café X en op het bijbehorende terras. Verzoeker bevond zich die avond in of bij het café.

2. Omstreeks middernacht verscheen aan een politiebureau te Arnhem een man, die meldde dat hij kort daarvoor was mishandeld in een café (verder ook: café X), in het uitgaanscentrum van Arnhem. De man die hem had mishandeld zou zich blijkens de melding nog in of bij café X bevinden. Drie surveillance eenheden van de politie gingen met dienstauto's ter plaatse, alsmede een aantal politieambtenaren te paard.

3. Verzoeker was naar zijn zeggen niet direct betrokken geweest bij het handgemeen in het café, maar had wel een vrouw getroost die betrokken was bij dit conflict. Toen de politie ter plaatse kwam stond verzoeker in of voor de ingang van het café.

4. Politieambtenaar S. bevond zich onder de groep politieambtenaren die als eerste ter plaatse kwam. S. liep samen met een collega als eerste op het café af. Zij spraken met

verzoeker, die in de deuropening stond. Verzoeker zei tegen de politieambtenaren: "Die is al lang weg", of iets van die strekking. De politieambtenaar concludeerde hieruit dat verzoeker wist om wie het de politie te doen was. Verzoeker wist naar zijn zeggen echter niet meer te vertellen dan dat de betreffende persoon er niet meer was en zei dit bij herhaling tegen de politieambtenaren. Politieambtenaar S. duwde verzoeker op enig moment met twee handen opzij om het café binnen te kunnen gaan. Verzoeker kwam op de grond terecht.

5. De politieambtenaren hielden verzoeker aan wegens een verdenking van het bemoeilijken van een ambtsverrichting en mishandeling van een ambtenaar gedurende de rechtmatige uitoefening van zijn bediening, strafbaar gesteld in de artikelen 185, 300 en 304, tweede lid van het Wetboek van Strafrecht (zie Achtergrond onder 1.2., 1.3. en 1.4.). Zij deden hem de handboeien om en brachten hem over naar een politiebureau te Arnhem, alwaar hij werd geleid voor een (hulp)officier van justitie. De officier van justitie besloot op enig moment de zaak te seponeren.

I. Ten aanzien van het geweld

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt er in de eerste plaats over dat politieambtenaren van het regionale politiekorps Gelderland-Midden die avond disproportioneel geweld tegen hem hebben gebruikt. Verzoeker stelt dat de betrokken politieambtenaar hem zonder reden hard in het gezicht sloeg, nadat hij hem opzij had geduwd, uit de deuropening.

2. Verzoeker bracht tijdens het onderzoek de volgende lezing over de gebeurtenissen naar voren. Hij stond in een brede deuropening, 3 à 4 meter breed. Verzoeker vermoedde dat de politie op zoek was naar een persoon die in of bij het café zou zijn. Verzoeker zei tegen de politieambtenaren dat het weinig zin had om een vol café op zijn kop te zetten terwijl er niemand was, of iets van die strekking. Hij gedroeg zich op geen moment onaardig of beledigend tegen de politieambtenaren. Hij had een aantal biertjes op, maar het was 'gewoon gezellig'. De sfeer in de kroeg was volgens hem lacherig, niet agressief. De politieagent gedroeg zich daarentegen al bij aankomst erg opgefokt, aldus verzoeker.

Ineens duwde de politieambtenaar verzoeker onverwacht ruw opzij. Verzoeker viel bijna en zei dat de politieambtenaar van hem af moest blijven, of iets van die strekking. Meteen hierna stompte hij hem hard in het gezicht, aldus verzoeker.

Verzoeker stelt dat de betrokken politieambtenaar hem op geen enkel moment vroeg om opzij te stappen. Als de politieambtenaar hem dit had gevraagd, dan was hij opzij gegaan, zo bracht hij naar voren. Ook stelt hij dat hij geen slaande beweging heeft gemaakt naar de politieambtenaar toe. Naar zijn zeggen heeft hij mogelijk met zijn armen gezwaaid om in evenwicht te blijven, omdat hij na de duw bijna viel.

3. Verzoeker verwees ter ondersteuning van zijn standpunt naar de lezing van een getuige, mevrouw A. Mede namens een aantal met naam genoemde andere getuigen, verklaarde A. tijdens de interne klachtprocedure bij de politie onder meer het volgende. A. had gezien dat een man bij de ingang van het café in gesprek ging met de betrokken politieambtenaren. Eén van hen duwde hem weg, om hem zodoende naar achteren te manen. De man zei vervolgens dat de politieambtenaren van hem af moesten blijven, of iets dergelijks. Meteen hierna werd hij hardhandig op de grond geslagen, waarbij hij volgens de verklaring van A. met zijn rug en arm op de grond klapte. Hierna stortten vier politieambtenaren zich boven op hem.

4.1. Uit de verklaring van de betrokken politieambtenaar S., alsmede uit de door de politie overgelegde stukken, is het volgende beeld naar voren gekomen.

De politieambtenaren hadden de opdracht om de verdachte van de mishandeling - die blijkens hun informatie mogelijk nog in het café zou zijn - aan te houden. De verschillende eenheden van politie verzamelden zich bij het café. De inzet van het aantal politie-eenheden werd bepaald door de Rijnweek, het late tijdstip en de vermeende ernst van de situatie. Politieambtenaar S. verklaarde tegenover de Nationale ombudsman de sfeer niet dreigend te hebben gevonden.

Ten aanzien van de breedte van de ingang waar verzoeker stond heeft S. aangegeven dat het een gewone deur betrof, het was geen klapdeur of iets dergelijks. De politieambtenaren konden er in elk geval niet langs terwijl verzoeker daar stond.

Verzoeker wekte de indruk dat hij wist voor wie de politie kwam en deed daar volgens S. "interessant" over. Hij wilde niet meewerken en gedroeg zich vervelend. S. heeft aangegeven dat hij dit gedrag herkende als dat van iemand die een aantal alcoholische consumpties op heeft.

4.2. S. zei tegen verzoeker dat als hij toch niks wilde zeggen, dat hij dan weg moest gaan en/of zich niet verder met de zaak moest bemoeien, of iets van die strekking. Intussen kon de verdachte immers mogelijk het pand via een achteruitgang verlaten. Verzoeker bleef echter in de deuropening staan, waardoor de politieambtenaren hun onderzoek niet konden voortzetten. S. duwde hem opzij. Verzoeker maakte hierop een zwaaiende of slaande beweging vóór het gezicht van S. langs. Blijkens de informatie in het proces-verbaal raakten zijn vingertoppen daarbij het gezicht van S. Deze maakte een ontwijkende beweging door met zijn hoofd iets naar achteren te gaan.

S. heeft verklaard dat hij vervolgens instinctief en in een reflex reageerde door uit te halen in de richting van verzoekers gezicht. Er was blijkens zijn verklaring geen sprake van een directe dreiging voor een tweede slaande beweging door verzoeker. Verschillende lezingen zijn naar voren gebracht ten aanzien van de vraag of politieambtenaar S. verzoeker hierbij wel of niet heeft geraakt. In het meteen na de gebeurtenis opgemaakte

proces-verbaal van aanhouding staat te lezen dat hij verzoeker inderdaad had geraakt, evenals in het meldingsformulier geweldsaanwending en in de mutatie uit het dag- en nachtrapport van de politie. Tegenover de Nationale ombudsman verklaarde S. daarentegen stellig dat hij verzoeker niet had geraakt. Hij gaf echter tevens aan zich de zaak niet precies te kunnen herinneren en deelde mee dat wat in het proces-verbaal staat juist is.

5. De beheerder van het regionale politiekorps Gelderland-Midden verwees voor haar oordeel over de klacht naar haar beslissing in de interne klachtprocedure. In die interne procedure had zij de klacht over het geweldgebruik niet gegrond verklaard en was daarmee afgeweken van het advies van de Klachtencommissie politieregio Gelderland-Midden. De klachtencommissie had aangegeven van mening te zijn dat verzoekers aanhouding met een geringere mate van geweld had kunnen worden geëffectueerd, omdat er een groot aantal politieambtenaren ter plaatse aanwezig was. De korpsbeheerder liet echter weten dat het grote aantal politieambtenaren aanwezig was, opdat deze ambtenaren zo nodig konden assisteren bij de handhaving van de openbare orde tijdens de feestweek. De inzet van een extra aantal politieambtenaren was vanwege die feestweek ingepland. De aanwezigheid van deze politieambtenaren speelde volgens de korpsbeheerder voor het onderhavige geval een ondergeschikte rol. De betrokken politieambtenaar had zich door verzoeker aangevallen gevoeld, had zich tegen verzoeker verdedigd en had hierbij geweld toegepast. De korpsbeheerder gaf aan op dit punt veel waarde te hechten aan het standpunt van de betreffende districtschef, die in de interne klachtprocedure ter zake een rapportage had opgemaakt, waaruit kon worden opgemaakt dat het toegepaste geweld voldeed aan het vereiste van proportionaliteit. De korpsbeheerder gaf aan de districtschef hierin te volgen.

6. Uit informatie van een medewerker van café X, die getuige was geweest van dit incident en het zich nog wist te herinneren, is het volgende naar voren gekomen. Verzoeker stond in een deuropening van het café, die iets breder is dan die van een normale deur. Volgens schatting van deze medewerker was de deuropening 1.20 m. à 1.40 m. breed. Het café beschikte daarnaast nog over een brede ingang door terrasdeuren, maar daar speelde dit incident zich niet af.

Beoordeling

7. Het evenredigheidsvereiste houdt in dat bestuursorganen voor het bereiken van een doel een middel aanwenden dat voor de betrokkenen niet onnodig bezwarend is en dat in evenredige verhouding staat tot dat doel. Dit vereiste is onder meer opgenomen in artikel 8, eerste lid van de Politiewet (zie Achtergrond, onder 2.). Daar is bepaald dat een politieambtenaar in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening bevoegd is geweld te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik van geweld verbonden gevaren, rechtvaardigt (proportionaliteitsvereiste) en dat doel niet op

een andere wijze kan worden bereikt (subsidiariteitsvereiste). Aan het gebruik van geweld gaat zo mogelijk een waarschuwing vooraf.

Daarnaast kan een politieambtenaar een beroep doen op noodweer indien omstandigheden hem gebieden door noodzakelijke verdediging van bijvoorbeeld eigen lijf geweld te gebruiken tegen een burger.

8. Vast staat dat politieambtenaar S. verzoeker opzij heeft geduwd om zodoende het café binnen te kunnen gaan. Voldoende aannemelijk is dat de politieambtenaren er niet zonder meer langs konden terwijl verzoeker in de ingang stond, nu blijkt de verklaring van een medewerker van café X de deuropening 1.20 m. à 1.40 m. breed was. Niet duidelijk is geworden of S. verzoeker eerst heeft gevraagd om opzij te stappen. Wat hiervan ook zij, het was verzoeker voldoende duidelijk dat de politieambtenaren er voor het uitvoeren van hun taak langs wilden, om het café in te gaan. Hij vermoedde naar eigen zeggen immers dat de politie op zoek was naar iemand die in het café zou zijn, en wilde voorkomen dat de politieambtenaren voor niets het café "op z'n kop zouden zetten".

Door desondanks te blijven staan, gaf verzoeker ervan blijk niet aan het politieonderzoek mee te werken, alsook door aan te geven dat hij niet wilde dat de politieambtenaren het café binnen "op zijn kop" zouden zetten. Verzoeker belemmerde door zijn gedrag het uitvoeren van hun taak door de politieambtenaren. Politieambtenaar S. was om die reden bevoegd om verzoeker met gepaste kracht opzij te duwen. Mede gelet op de verklaring van getuige A. kan worden aangenomen dat dit niet met een buitenproportionele hoeveelheid kracht gebeurde. De Nationale ombudsman ziet dan ook geen reden voor kritiek op het opzij duwen van verzoeker. S. was in zoverre in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening.

9. Ten aanzien van de vraag of verzoeker - nadat S. hem opzij had geduwd - uithaalde richting S. met de bedoeling om hem een klap te geven, of dat hij slechts met zijn armen zwaaide in een poging zijn evenwicht te bewaren, staan de lezingen tegenover elkaar. Voldoende is in elk geval komen vast te staan dat verzoeker ten minste een zwaaiende beweging heeft gemaakt met zijn arm. Onder de gegeven omstandigheden, waaronder met name verzoekers bovenomschreven niet-meewerkende opstelling, is begrijpelijk dat politieambtenaar S. deze beweging opvatte als een aanval tegen hem gericht.

Politieambtenaar S. haalde in reactie in een reflex uit met zijn hand of vuist in de richting van het gezicht van verzoeker. Voldoende aannemelijk is geworden dat S. verzoeker hierbij daadwerkelijk in het gezicht raakte. Dit optreden van S. dient te worden aangemerkt als "geweld", zoals hiervoor onder 1.7. bedoeld.

10. Een politieambtenaar dient zich - geconfronteerd met een situatie als de onderhavige - bij het gebruik van geweld en het afweren daarvan te bedienen van technieken geleerd in de integrale beroepsvaardigheidstraining. Van belang in dit verband is dat verzoeker alleen

was, met tegenover zich in ieder geval twee politieambtenaren. Men stond nog buiten, vóór het café; aangenomen mag daarom worden dat S. voldoende ruimte had om zo nodig achteruit te stappen. Niet is verder gesteld of gebleken dat er sprake was van een onoverzichtelijke situatie. Voor het instinctief en in een reflex uithalen is in zo'n situatie in beginsel geen ruimte. Naar het oordeel van de Nationale ombudsman had het veeleer voor de hand gelegen dat S. verzoekers beweging had afgeweerd, hem had gewaarschuwd zich te bedwingen en hem zo nodig op andere - minder verstrekkende -wijze onder controle had gebracht. S. had hierbij gebruik kunnen maken van de bijstand van de andere aanwezige politieambtenaren in de omgeving. Slechts wanneer dit niet het beoogde resultaat zou hebben gehad, zou er mogelijk ruimte zijn geweest voor het toepassen van geweld.

Zelfs wanneer de situatie zich vervolgens zo zou hebben ontwikkeld dat geweldgebruik geboden was, kan het slaan in het gezicht niet snel worden aangemerkt als een passende vorm van geweldgebruik. Een vuistslag in het gezicht kan ernstig letsel tot gevolg hebben. Daarmee is het geven van zo'n vuistslag slechts in uitzonderlijke situaties aanvaardbaar te achten.

Alles overziend is de Nationale ombudsman van oordeel dat het geweldgebruik door S. in strijd met het evenredigheidsvereiste heeft plaatsgevonden.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

II. Ten aanzien van de aanhouding

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt er in de tweede plaats over dat de politieambtenaren hem hebben aangehouden. Verzoeker heeft naar voren gebracht dat hij niets heeft gedaan om de rechtsorde te verstoren.

2. Zoals hierboven al vermeld, hielden de politieambtenaren verzoeker aan wegens een verdenking van het bemoeilijken van een ambtsverrichting en mishandeling van een ambtenaar gedurende de rechtmatige uitoefening van zijn bediening, strafbaar gesteld in artikel 185, 300 en 304, tweede lid van het Wetboek van Strafrecht (zie Achtergrond, onder 1.).

3. De korpsbeheerder verwees voor haar oordeel over deze klacht eveneens naar haar beslissing in de interne klachtprocedure. In die interne procedure had zij de klacht niet gegrond verklaard, onder verwijzing naar het advies van de klachtencommissie politieregio Gelderland-Midden. De klachtencommissie had aangegeven van oordeel te zijn dat de aanhouding rechtmatig was geweest, nu verzoeker door zijn opdringerige gedrag de politie in de uitoefening van haar werkzaamheden had belemmerd.

Beoordeling

4. Het verbod van onrechtmatige vrijheidsontneming houdt voor bestuursorganen in dat zij buiten de bij of krachtens de wet bepaalde gevallen niemand zijn vrijheid mogen ontnemen.

In gevolge artikel 27 van het Wetboek van Strafvordering (Sv) wordt als verdachte aangemerkt degene te wiens aanzien uit feiten en omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan enig strafbaar feit voortvloeit. Dit artikel vereist bovendien dat het vermoeden van schuld (het 'gedaan hebben') naar objectieve maatstaven gemeten redelijk dient te zijn (zie Achtergrond, onder 3.1.).

In gevolge artikel 53 Sv is in geval van ontdekking op heterdaad van een strafbaar feit iedere opsporingsambtenaar bevoegd om een verdachte aan te houden. Deze ambtenaar draagt ervoor zorg dat de aangehoudene ten spoedigste voor de officier van justitie of een van diens hulpofficieren wordt geleid (zie Achtergrond, onder 3.2.).

5. De Nationale ombudsman is van oordeel dat er, gezien de feiten en omstandigheden van het geval, jegens verzoeker een naar objectieve maatstaven gemeten redelijk vermoeden bestond van het plegen van een strafbaar feit, op grond waarvan verzoeker als verdachte kon worden aangemerkt. Redengevend hiervoor is het volgende.

Zoals hiervoor is aangegeven (zie I.8.), was S. in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening toen hij verzoeker opzij duwde, uit de deuropening. Zoals eveneens hiervoor al is aangegeven, is voorstelbaar dat S. de zwaaibeweging die verzoeker vervolgens maakte opvatte als een aanval tegen hem gericht. Naar het oordeel van de Nationale ombudsman kon S. deze beweging ook in redelijkheid uitleggen als een vorm van actief verzet. Verzoekers lezing dat hij met zijn arm zwaaide om zijn evenwicht te bewaren doet hieraan niet af. Verzoeker kon dan ook worden aangemerkt als verdachte van wederspanningheid, strafbaar gesteld in artikel 180 van het Wetboek van Strafrecht (zie ook Achtergrond, onder 1.1.).

6. Hoewel het - naar het zich laat aanzien - meer voor de hand had gelegen indien de politieambtenaren ter zake dit strafbare feit proces-verbaal hadden opgemaakt, hebben zij ervoor gekozen proces-verbaal op te maken wegens het eerdergenoemde bemoeilijken van een ambtsverrichting en mishandeling van een ambtenaar in functie. Er lijkt in mindere mate te zijn voldaan aan de delictsomschrijving van het bemoeilijken van een ambtsverrichting, dan aan de bovengenoemde wederspanningheid. Toch kan worden volgehouden dat ook dit strafbare feit de basis kon vormen voor de bevoegdheid tot aanhouding van verzoeker. Immers, het opzij duwen door de politieambtenaar kan naar het oordeel van de Nationale ombudsman worden opgevat als een bevel zich te verwijderen door het bevoegd gezag gegeven, terwijl verzoekers zwaaibeweging kan worden opgevat als een niet-opvolgen van dit bevel. Voorts kan in verzoekers gedrag

jegens de politieambtenaren het veroorzaken van een opschudding worden gevonden, zoals voor het bemoeilijken van een ambtsverrichting in de zin van de delictsomschrijving is vereist (zie Achtergrond, onder 1.2.).

7. Het voorgaande overziend konden de politieambtenaren verzoeker aanmerken als verdachte van het plegen van een strafbaar feit. De aanhouding leverde dan ook geen ongeoorloofde vrijheidsontneming op.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

III. Ten aanzien van de vrijheidsontneming op het politiebureau

Bevindingen

1. In de derde plaats klaagt verzoeker erover dat de politieambtenaren hem tot 11.00 uur op 31 augustus 2002 zijn vrijheid hebben benomen.

2. Verzoeker werd blijkens het proces-verbaal van aanhouding aangehouden om 00:10 uur. Om 00:20 uur kwam hij aan op het politiebureau, en om 00:25 uur werd hij voorgeleid en ingesloten. Hij werd de volgende ochtend omstreeks 10:10 uur gehoord, en hij werd vervolgens heengezonden om 11:15 uur.

3. De korpsbeheerder verwees ook voor dit punt naar haar beslissing in de interne klachtprocedure, waarin zij had aangegeven de klacht niet gegrond te achten.

Beoordeling

4. Zoals hiervoor onder II.4. al staat vermeld houdt het verbod van onrechtmatige vrijheidsontneming voor bestuursorganen in dat zij buiten de bij of krachtens de wet bepaalde gevallen niemand zijn vrijheid mogen ontnemen.

5. Artikel 61, eerste lid Sv (zie Achtergrond, onder 3.3.) bepaalt dat de verdachte, indien hij niet overeenkomstig artikel 57 Sv in verzekering wordt gesteld, noch overeenkomstig artikel 60 Sv voor de rechter-commissaris wordt geleid, dadelijk in vrijheid wordt gesteld, tenzij hij op bevel van de (hulp)officier van justitie voor wie de verdachte is geleid voor ten hoogste zes uren wordt opgehouden voor onderzoek. Tijdens het ophouden voor onderzoek wordt de verdachte gehoord. Voor de berekening van deze termijn van zes uur telt de tijd tussen middernacht en negen uur 's ochtends niet mee.

6. De tijd dat de politieambtenaren verzoeker hebben opgehouden op het politiebureau valt binnen de wettelijk toegestane periode. Nu een extra inzet van politieambtenaren was ingepland in verband met het Rijnfestijn (zie I.5.) konden de politieambtenaren er ook in redelijkheid voor kiezen verzoeker niet al in die nacht te horen, maar pas in de volgende

ochtend. Niet is gebleken van een onevenredige vertraging die ochtend bij het afnemen van het verhoor en bij de daaropvolgende invrijheidstelling. Alles overziend is er geen sprake geweest van een ongeoorloofde vrijheidsontneming.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

IV. Ten aanzien van het al dan niet de waarheid spreken

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt er verder over dat politieambtenaar S. in strijd met de feitelijke gang van zaken over de toedracht tot zijn aanhouding heeft bericht dat verzoeker een politieambtenaar had geslagen.

Volgens verzoeker heeft politieambtenaar S., in reactie op verzoekers vraag waarom hij geweld had gebruikt, in strijd met de waarheid gezegd dat verzoeker hem had geslagen. Zoals hiervoor al is vermeld, stelt verzoeker S. niet te hebben geslagen en evenmin een slaande beweging in zijn richting te hebben gemaakt.

2. Blijkens het advies van de klachtencommissie politieregio Gelderland-Midden heeft S. in de interne klachtprocedure verklaard dat verzoeker een slaande beweging had gemaakt in zijn richting.

3. De korpsbeheerder verwees voor haar oordeel over de klacht naar haar beslissing in de interne klachtprocedure, waarin zij de klacht niet gegrond had verklaard.

Beoordeling

4. Het vereiste van administratieve nauwkeurigheid houdt in dat bestuursorganen secuur werken. Dit vereiste impliceert dat de door een politieambtenaar verstrekte informatie waarheidsgetrouw en duidelijk moet zijn.

5. Zoals hiervoor, onder I.9. is overwogen, staat voldoende vast dat verzoeker met zijn arm ten minste een zwaaiende beweging heeft gemaakt in de richting van S. De Nationale ombudsman acht het, zoals hiervoor al is aangegeven, begrijpelijk dat politieambtenaar S. deze beweging heeft opgevat als een aanval tegen hem gericht. Zijn verklaring in de interne klachtprocedure dat verzoeker een slaande beweging had gemaakt in zijn richting levert dan ook geen strijd op met het vereiste van administratieve nauwkeurigheid.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

B. Met betrekking tot de beheerder van het regionale politiekorps Gelderland-Midden

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt er tot slot over dat de korpsbeheerder bij haar besluit over verzoekers klacht het advies van de klachtencommissie om de klacht over het geweldgebruik gegrond te verklaren, niet heeft overgenomen.
2. In haar advies aan de korpsbeheerder had de klachtencommissie overwogen dat de aanhouding, gelet op de aanwezigheid van zoveel politiemensen ter plaatse, met een geringere mate van geweld had kunnen worden geëffectueerd. De commissie adviseerde dan ook tot het gegrond verklaren van de klacht over de geweldstoepassing. De korpsbeheerder week van dit advies af. Zij overwoog, zoals eerder al is vermeld, dat de aanwezigheid van het grote aantal politieambtenaren in het onderhavige geval een ondergeschikte rol speelde; deze ambtenaren waren op de achtergrond aanwezig om zo nodig te assisteren bij de handhaving van de openbare orde tijdens de feestweek.
3. De korpsbeheerder reageerde tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman niet afzonderlijk op deze klacht.

Beoordeling

4. Het redelijkheidsvereiste houdt in dat bestuursorganen de in het geding zijnde belangen tegen elkaar afwegen en dat de uitkomst hiervan niet onredelijk is. Wat betreft het nemen van een beslissing op een klacht brengt het redelijkheidsvereiste mee dat een bestuursorgaan op basis van alle uit onderzoek verkregen relevante feiten, omstandigheden en standpunten komt tot een afgewogen oordeel.
5. De Nationale ombudsman meent, gelet op hetgeen onder A.I.10. is overwogen, dat een afweging van alle feiten en omstandigheden van dit geval de korpsbeheerder niet tot de conclusie had kunnen leiden dat de klacht niet gegrond was. Dat de korpsbeheerder op dit punt is afgeweken van het advies van de klachtencommissie levert dan ook een schending op van het redelijkheidsvereiste.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het regionale politiekorps Gelderland-Midden is

gegrond ten aanzien van:

het geweldgebruik, wegens schending van het evenredigheidsvereiste.

en niet gegrond ten aanzien van:

de aanhouding;

de vrijheidsontneming op het politiebureau;

het in strijd met de waarheid verklaren door de betrokken politieambtenaar.

De klacht over de onderzochte gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Gelderland-Midden is gegrond wegens schending van het redelijkheidsvereiste.

Onderzoek

Op 8 september 2004 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer E. te Duiven, met een klacht over een gedraging van het regionale politiekorps Gelderland-Midden, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Gelderland-Midden (de burgemeester van Arnhem), en een klacht over een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Gelderland-Midden.

Naar deze gedragingen werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de korpsbeheerder verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

In verband met zijn verantwoordelijkheid voor justitieel politieoptreden werd ook de hoofdofficier van justitie te Arnhem over de klacht geïnformeerd en in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken, voor zover daarvoor naar zijn oordeel reden was. De genoemde hoofdofficier van justitie maakte van deze gelegenheid geen gebruik. Tevens werd een betrokken politieambtenaar gehoord.

Een medewerker van het betreffende café werd een aantal algemene vragen gesteld.

Tijdens het onderzoek kregen het regionale politiekorps Gelderland-Midden en verzoeker de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. De korpsbeheerder deelde mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen. De reactie van een van de betrokken ambtenaren gaf aanleiding het verslag te wijzigen. Verzoeker gaf binnen de gestelde termijn geen reactie.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

1. Mutatie uit het dag- en nachtrapport van het regionale politiekorps Gelderland-Midden van 31 augustus 2002;
2. Insluitingsformulier van het regionale politiekorps Gelderland-Midden, opgemaakt naar aanleiding van de insluiting van verzoeker in het politiebureau op 31 augustus 2002;
3. Meldingsformulier geweldaanwending, opgemaakt op 31 augustus 2002 door ambtenaren van het regionale politiekorps Gelderland-Midden naar aanleiding van het tegen verzoeker gebruikte geweld;
4. Proces-verbaal van aanhouding, op ambtseed/-belofte opgemaakt en gesloten op 31 augustus 2002 door ambtenaren van het regionale politiekorps Gelderland-Midden;
5. Proces-verbaal van verhoor van verzoeker, op ambtseed opgemaakt en gesloten op 31 augustus 2002 door een ambtenaar van het regionale politiekorps Gelderland-Midden;
6. Klachtbrief van mevrouw A., getuige van het incident, mede-ondertekend door zeven andere getuigen, houdende hun lezing van de gebeurtenissen van de bewuste nacht;
7. Klachtbrief van verzoeker aan het regionale politiekorps Gelderland-Midden van 3 september 2002, met bijlage;
8. Advies van de klachtencommissie politieregio Gelderland-Midden aan de beheerder van dat politiekorps van december 2003;
9. Beslissing op verzoekers klacht van de beheerder van het regionale politiekorps Gelderland-Midden van 9 juli 2004;
10. Verzoekers verzoekschrift aan de Nationale ombudsman van 7 september 2004, ontvangen op 8 september 2004;
11. Openingsbrief van de Nationale ombudsman van 20 oktober 2004;
12. Standpunt van de beheerder van het regionale politiekorps Gelderland-Midden van 15 november 2004;
13. Reactie van verzoeker van 11 december 2004;
14. Nadere reactie van de beheerder van het regionale politiekorps Gelderland-Midden van 8 maart 2005;
15. Verklaring van de betrokken politieambtenaar S. van 8 juli 2005, afgelegd tegenover een medewerker van het Bureau Nationale ombudsman;

16. Telefonische informatie van een medewerker van het Café X te Arnhem aan een medewerker van de Nationale ombudsman van 2 augustus 2005;

17. Aanvullende informatie van politieambtenaar S. aan de Nationale ombudsman van 9 augustus 2005.

18. De reactie op het verslag van bevindingen van politieambtenaar S. van 10 november 2005.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

1. Wetboek van Strafrecht

1.1. Artikel 180

"Hij die zich met geweld of bedreiging met geweld verzet tegen een ambtenaar werkzaam in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening, of tegen personen die hem daarbij krachtens wettelijke verplichting of op zijn verzoek bijstand verlenen, wordt als schuldig aan wederspanningheid gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de derde categorie."

1.2. Artikel 185

"Hij die bij een terechtzitting of ter plaatse waar een ambtenaar in het openbaar in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening werkzaam is, opschudding veroorzaakt en na het door of vanwege het bevoegd gezag gegeven bevel zich niet verwijderd, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee weken of geldboete van de tweede categorie."

1.3. Artikel 300, eerste en vijfde lid

"1. Mishandeling wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of geldboete van de vierde categorie.

(...)

5. Poging tot dit misdrijf is niet strafbaar."

1.4. Artikel 304

"De in de artikelen 300-303 bepaalde gevangenisstraffen kunnen met een derde worden verhoogd:

(...)

2. indien het misdrijf wordt gepleegd tegen een ambtenaar gedurende of ter zake van de rechtmatige uitoefening van zijn bediening ..."

2. Politiewet 1993

Artikel 8

"1. De ambtenaar van politie die is aangesteld voor de uitvoering van de politietaak is bevoegd in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening geweld te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik van geweld verbonden gevaren, rechtvaardigt en dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt. Aan het gebruik van geweld gaat zo mogelijk een waarschuwing vooraf."

3. Wetboek van Strafvordering

3.1. Artikel 27, eerste lid

"Als verdachte wordt vóórdat de vervolging is aangevangen, aangemerkt degene te wiens aanzien uit feiten en omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan eenig strafbaar feit voortvloeit."

3.2. Artikel 53, eerste, tweede en derde lid

"1. In geval van ontdekking op heeter daad is ieder bevoegd den verdachte aan te houden.

2. In zoodanig geval is de officier van justitie of de hulpofficier bevoegd den verdachte, na aanhouding, naar eene plaats van verhoor te geleiden; hij kan ook diens aanhouding of voorgeleiding bevelen.

3. Geschiedt de aanhouding door een anderen opsporingsambtenaar, dan draagt deze zorg dat de aangehoudene ten spoedigste voor den officier van justitie of een van diens hulpofficieren wordt geleid."

3.3. Artikel 61

"1. Indien de verdachte niet overeenkomstig artikel 57 in verzekering wordt gesteld, noch overeenkomstig artikel 60 voor de rechter-commissaris wordt geleid, wordt hij in vrijheid gesteld, tenzij hij op bevel van de officier van justitie of de hulpofficier voor wie de verdachte is geleid of die zelf de verdachte heeft aangehouden, voor ten hoogste zes uren wordt opgehouden voor onderzoek. Tijdens het ophouden voor onderzoek wordt de

verdachte gehoord.

(...)

3. Voor de berekening van de in het eerste en tweede lid bedoelde termijnen wordt de tijd tussen middernacht en negen uur 's morgens niet meegerekend."